

TŘEBÍČ

unesco

Základní škola a mateřská
škola v Příspěvkové organizaci

Třebíč

Bazilika sv. Prokopa a židovská čtvrť

Třebíč je město s bohatou historií, která sahá až do roku 1101, kdy zde moravská údělná knížata založila benediktinský klášter. Město také bývalo střediskem židovské kultury na Moravě. Unikátně zachovaná židovská čtvrť a bazilika sv. Prokopa jsou němým svědectvím zdejšího soužití Židů a křesťanů. A právě díky soužití a výjimečné toleranci obyvatel, byly symboly obou kultur, židovské a křesťanské, 3. července 2003 zapsány na Seznam světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO. Židovská čtvrť je výjimečným svědectvím o kulturní tradici židovské diaspory ve střední Evropě.

Bazilika sv. Prokopa

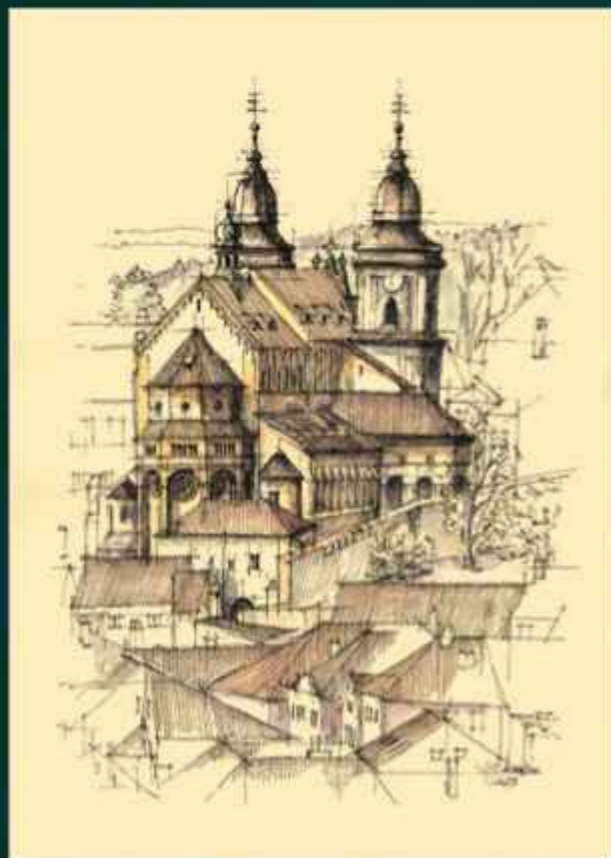
Bazilika sv. Prokopa

Skvost středověkého stavitelství - trojlodní románsko-gotická bazilika sv. Prokopa je pro svou architektonickou jedinečnost klenotem mezi místními památkami.

V první polovině 13. století bylo pravděpodobně rozhodnuto o přestavbě někdejšího dřevěného klášterního areálu do kamenné podoby. Tak vznikl na místě klášterní kostel Nanebevzetí Panny Marie, od druhé poloviny 17. století nazývaný bazilikou sv. Prokopa.

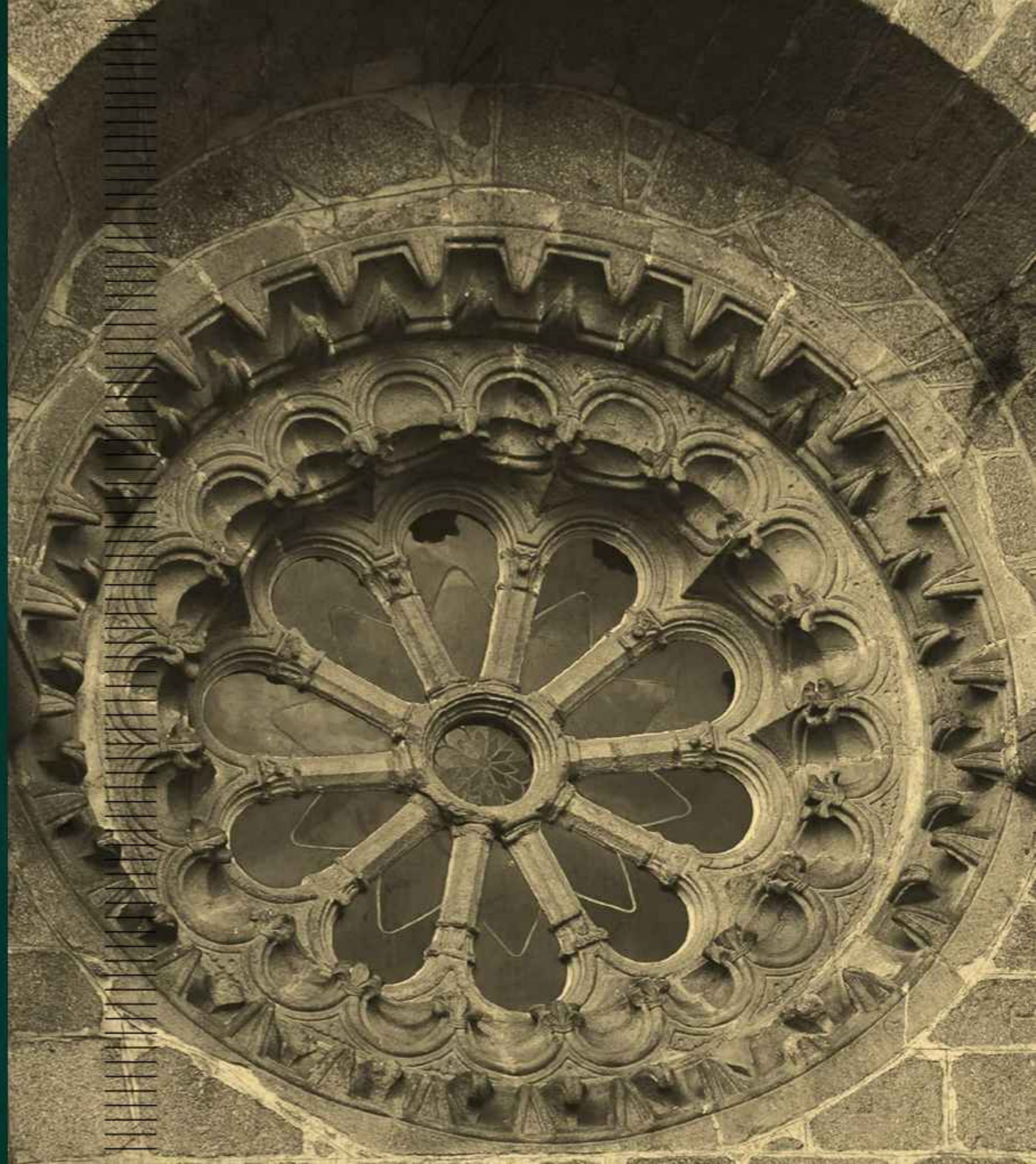
Monumentální stavba byla značně poškozena při obléhání města vojsky uherského krále Matyáše Korvína v roce 1468 a více než dvě století byla využívána ke světským účelům. Sloužila jako konírna, obilná sýpka i pivovar. Teprve po obnově za vlády Valdštejnů začala bazilika opět sloužit k sakrálním účelům a byla zasvěcena sv. Prokopovi.

K nejcennějším prvkům baziliky patří vstupní ústupkový portál, nástěnné malby v severní kapli a románská rozeta s původní desetidílnou kamennou kružbou. Výjimečná je i krypta, jejíž klenbu podpírá padesát sloupů.

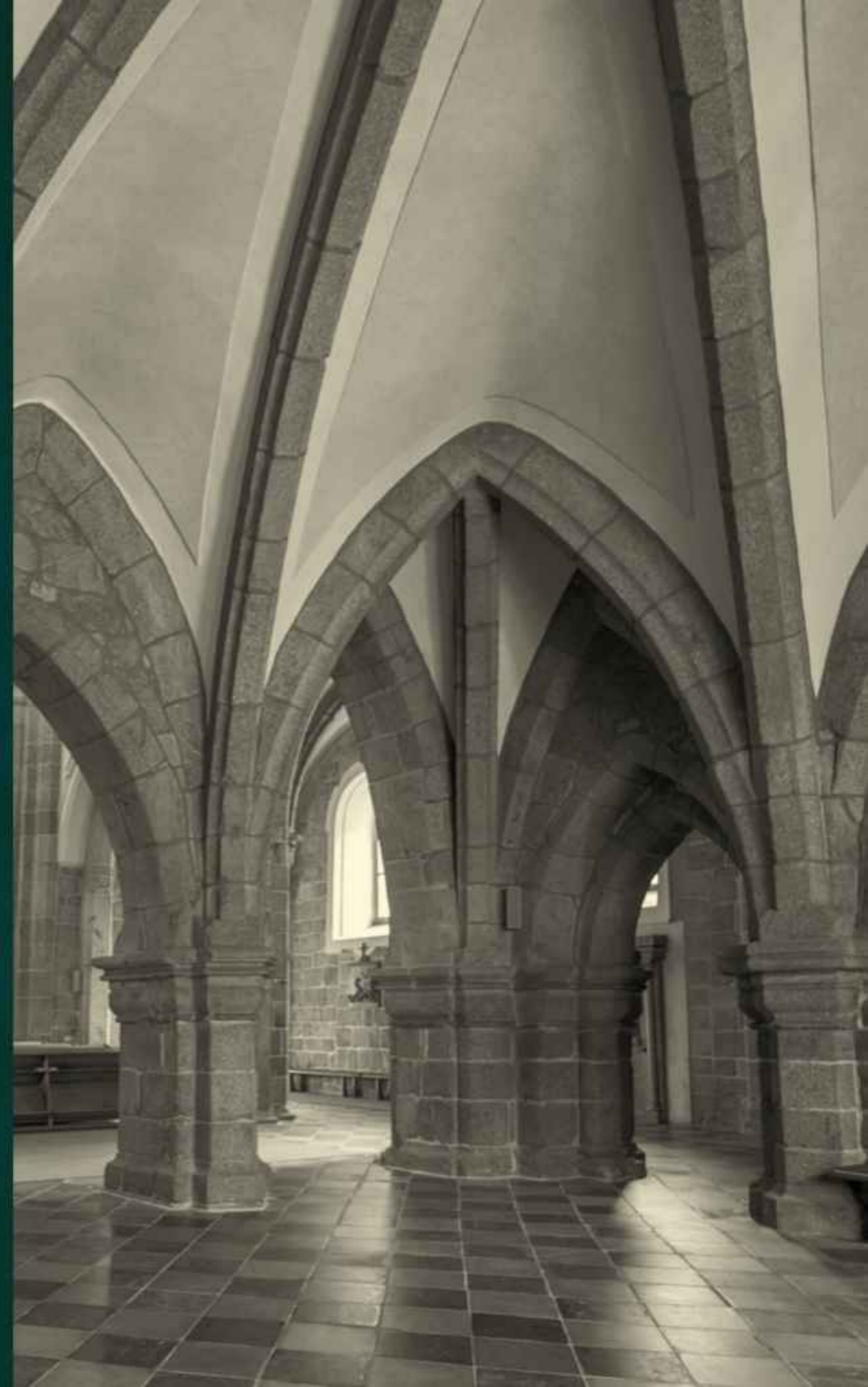

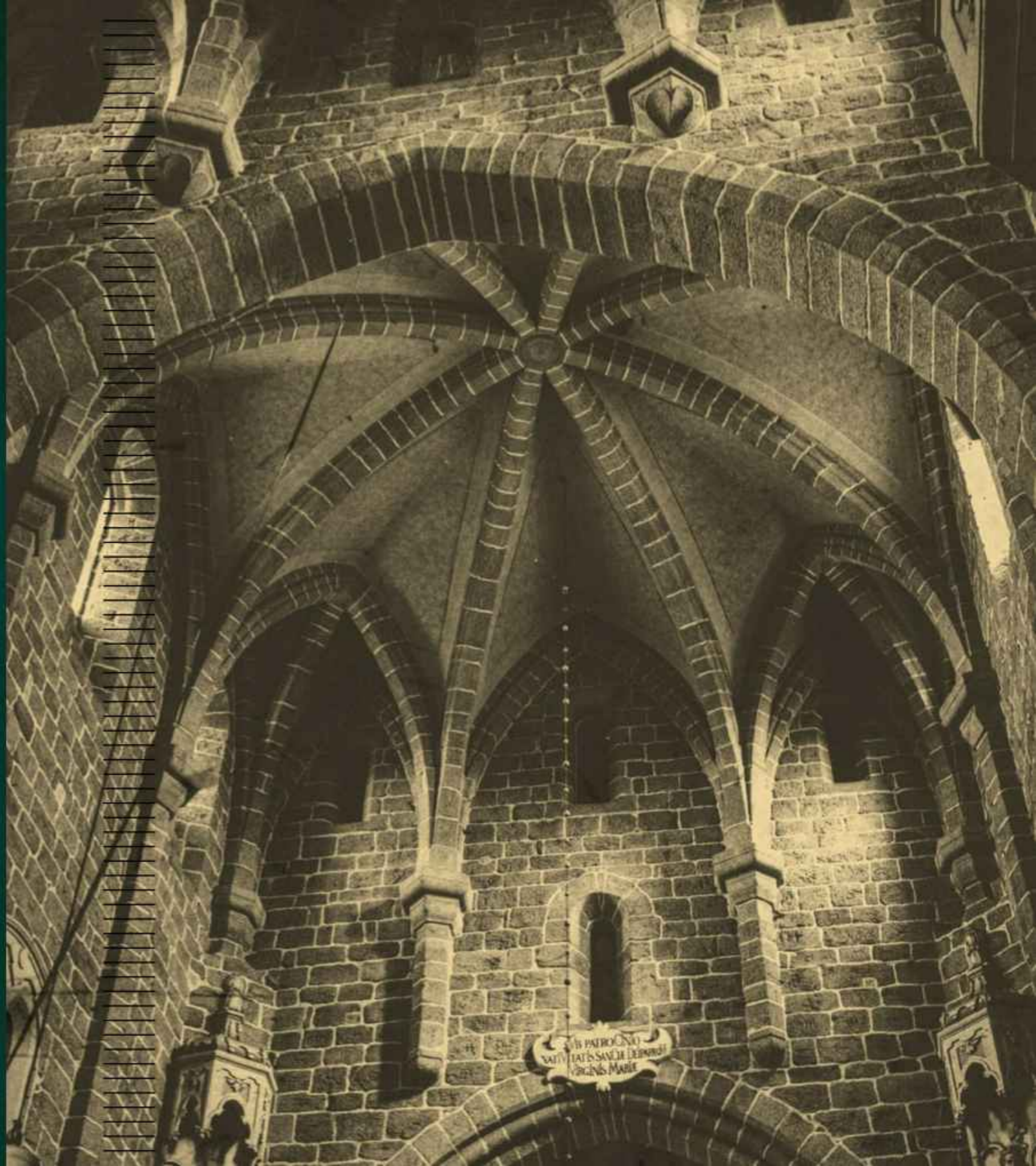

Et
longeva vastatione
servavit restauravitque
Vincentius Comos de Waldstein
MDCCLXXII.

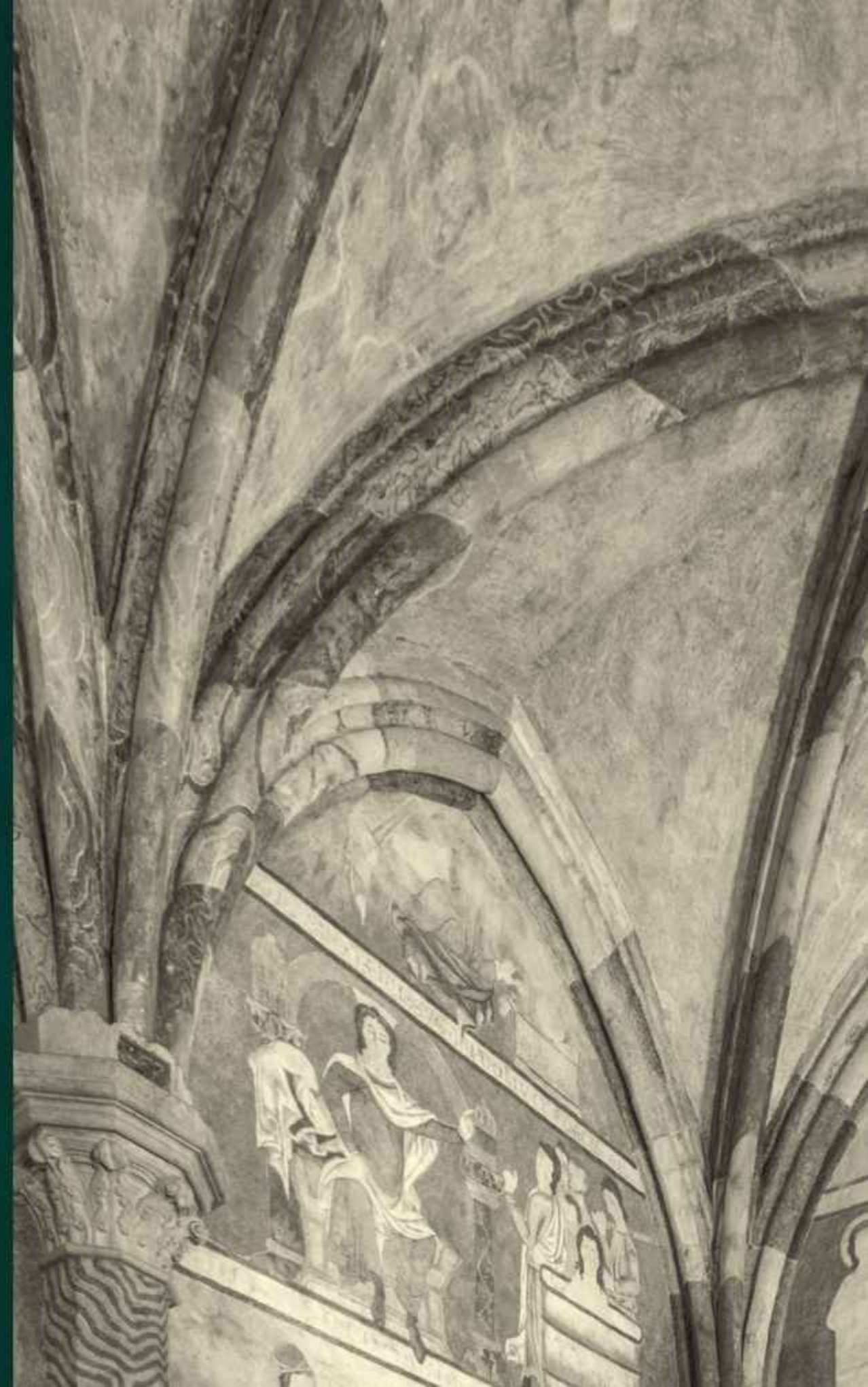

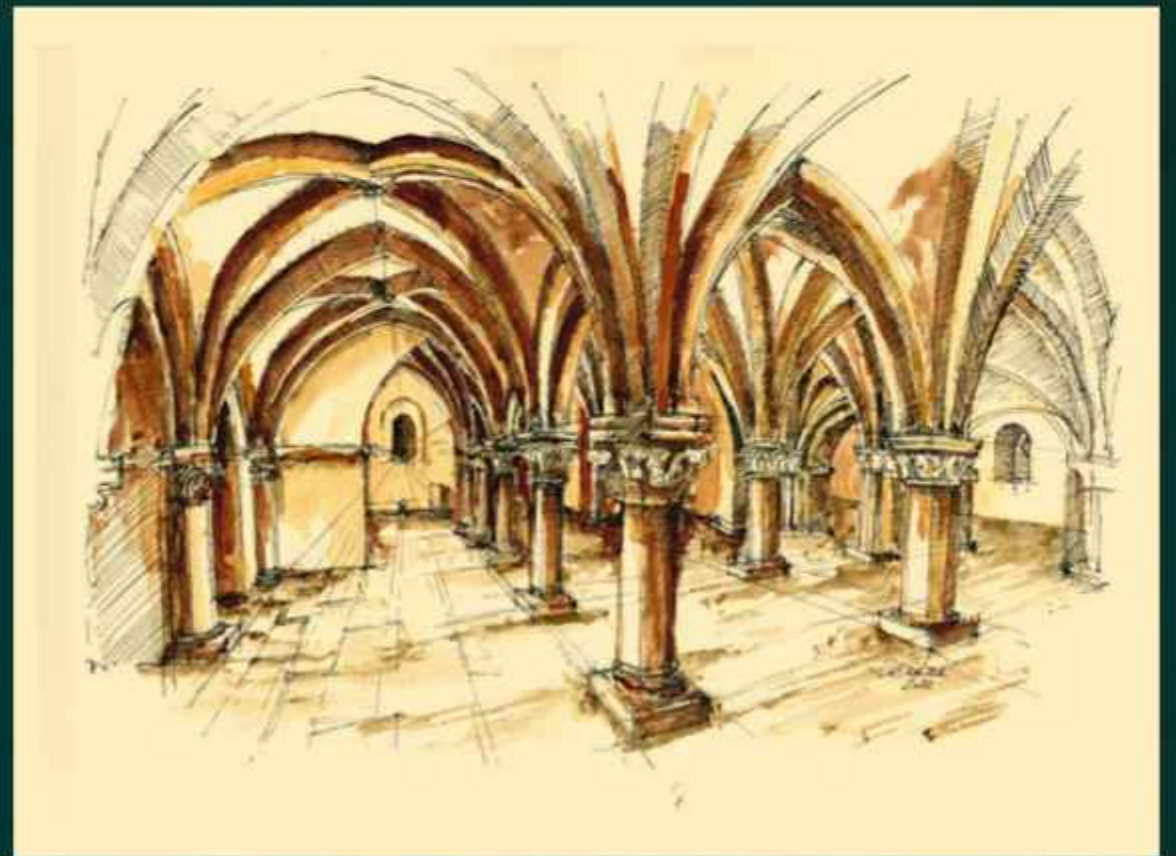

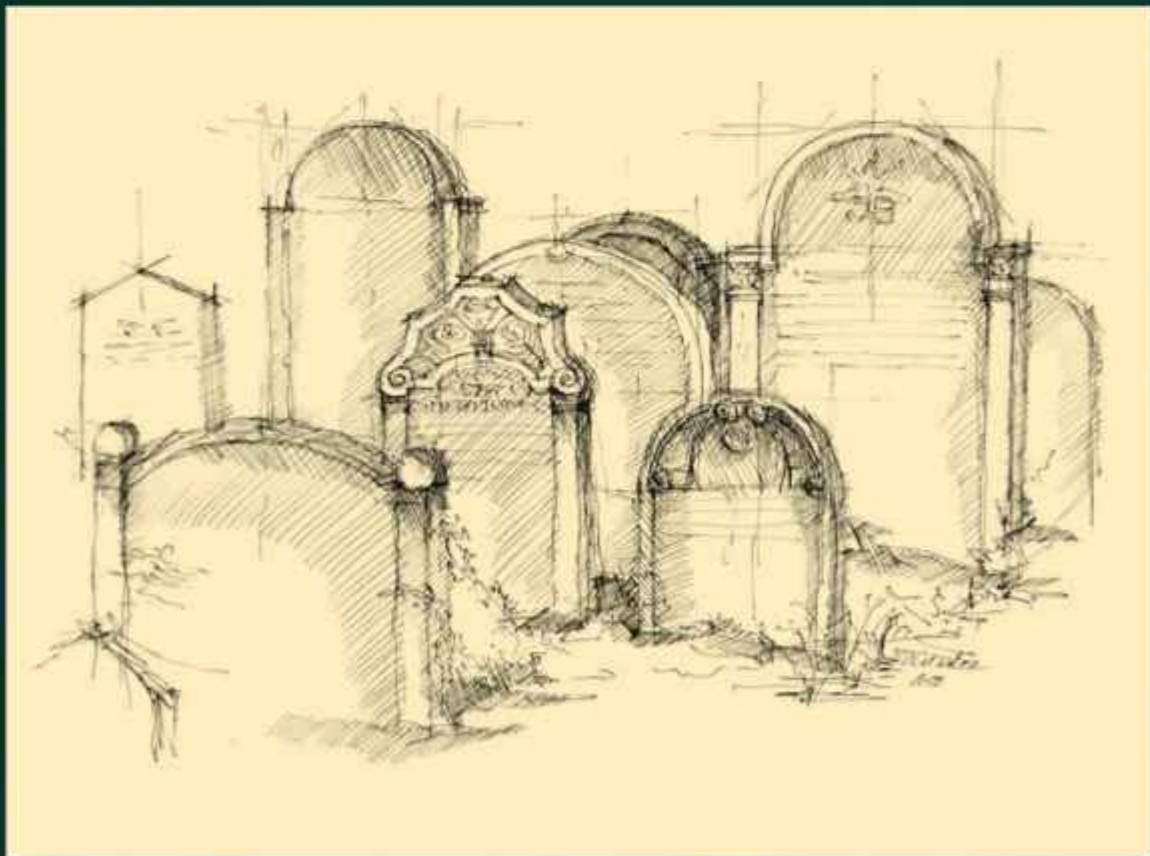

Židovský hřbitov

Židovský hřbitov

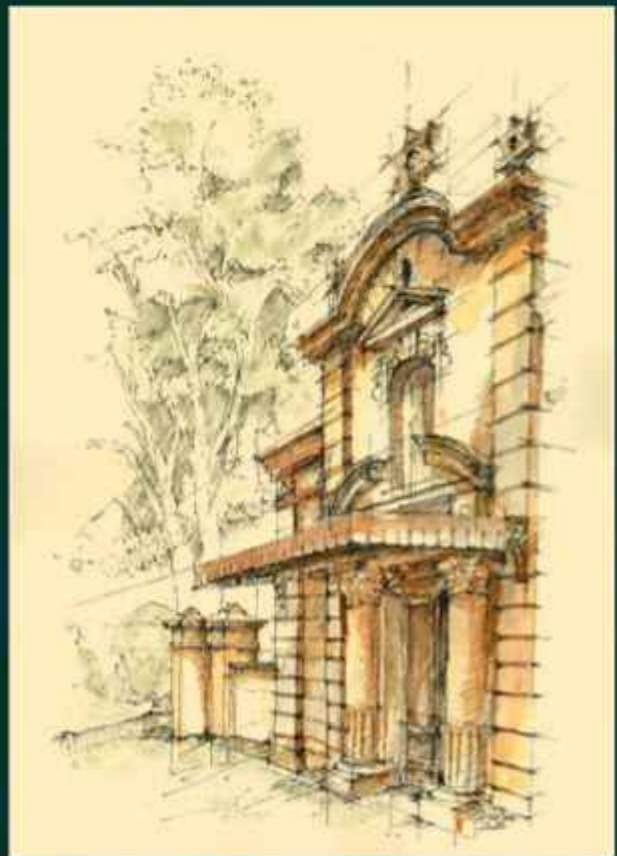
Židovský hřbitov v Třebíči patří k největším v České republice. Rozkládá se na severní straně návrší Hrádek, nachází se na něm asi 11 000 hrobů a 2 600 náhrobků, z nichž nejstarší dosud čitelný pochází z roku 1631. Hřbitov vznikl ve druhé polovině 15. století. Do roku 1468 Židé pravděpodobně pohřbívali své zesnulé přímo při klášterní zdi. Tamní pohřebiště bylo zrušeno a nové umístěno na odvrácené, severní svažité straně Hrádku. V důsledku průtrže mračen a následného vyplavení některých hrobů v roce 1888 došlo k rozšíření hřbitova jižním směrem. V této části stojí památníky obětem první i druhé světové války. Na náhrobcích se občas nachází chyby v hebrejských textech, stěhy tesali kameníci křesťanské víry.

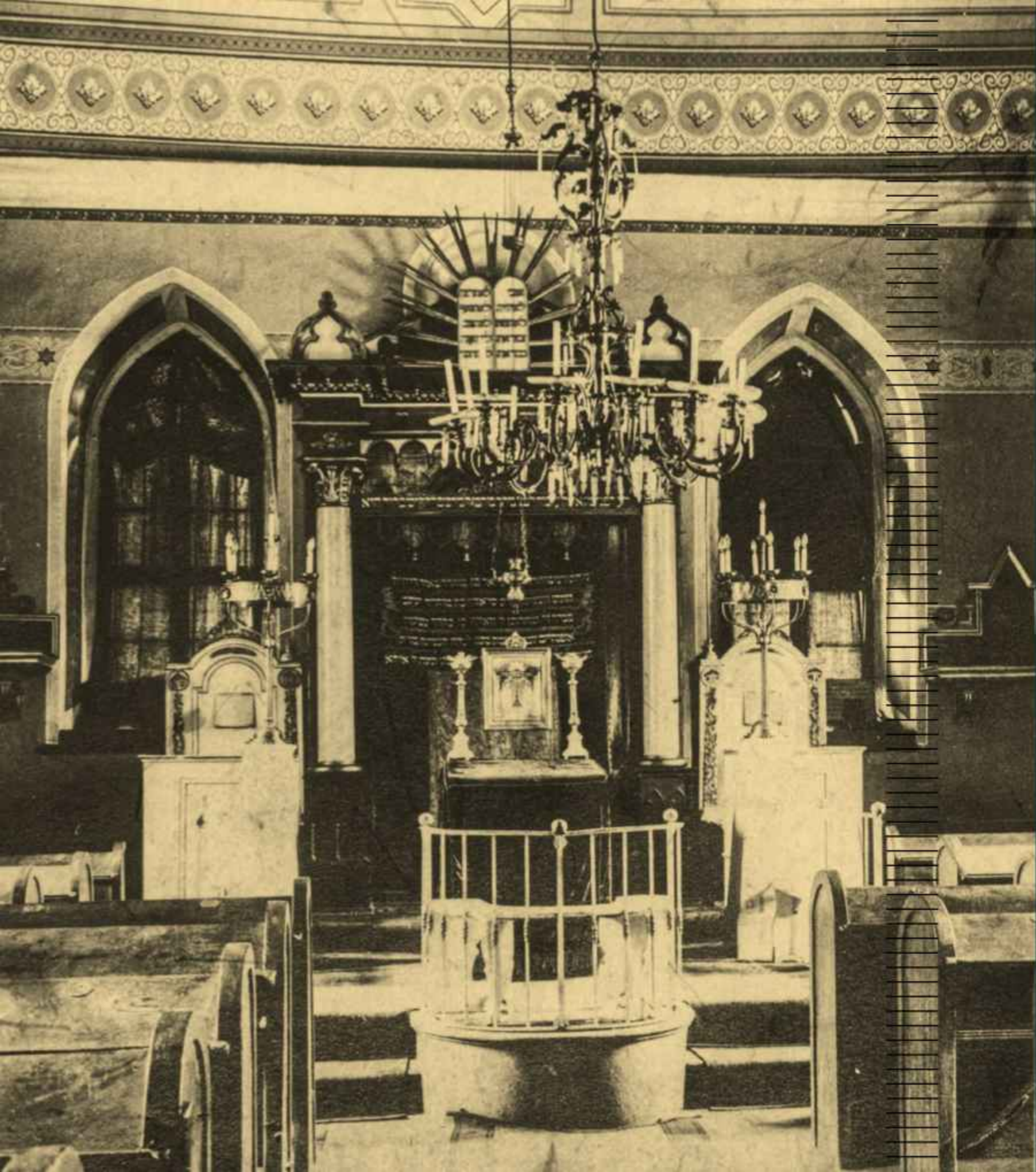

Židovská čtvrť

Židovská čtvrť

Připomínkou dlouhé a bohaté historie židovské obce v Třebíči zůstala ojedinělá čtvrť, která se řadí mezi urbanisticky nejzachovalejší v Evropě.

První písemná zmínka o Židech v Třebíči je z roku 1338, ale objevovali se zde pravděpodobně již dříve. Na levém břehu řeky Jihlavy postupně vznikala židovská čtvrť a ve 2. polovině 17. století dosáhla největšího rozmachu. V roce 1723 nařídil tehdejší majitel trebičského panství Jan Josef z Valdštejna výměny domů mezi křesťany a Židy tak, aby vzniklo separované ghetto. Ghetto bylo oficiálně zrušeno v roce 1848.

Za 2. světové války byli Židé deportováni do koncentračních táborů.

Dnes má židovská čtvrť více než sto dochovaných staveb, mezi něž patří například dvě synagogy, obecní dům, dům rabína, chudobinec, nemocnice, škola a další.

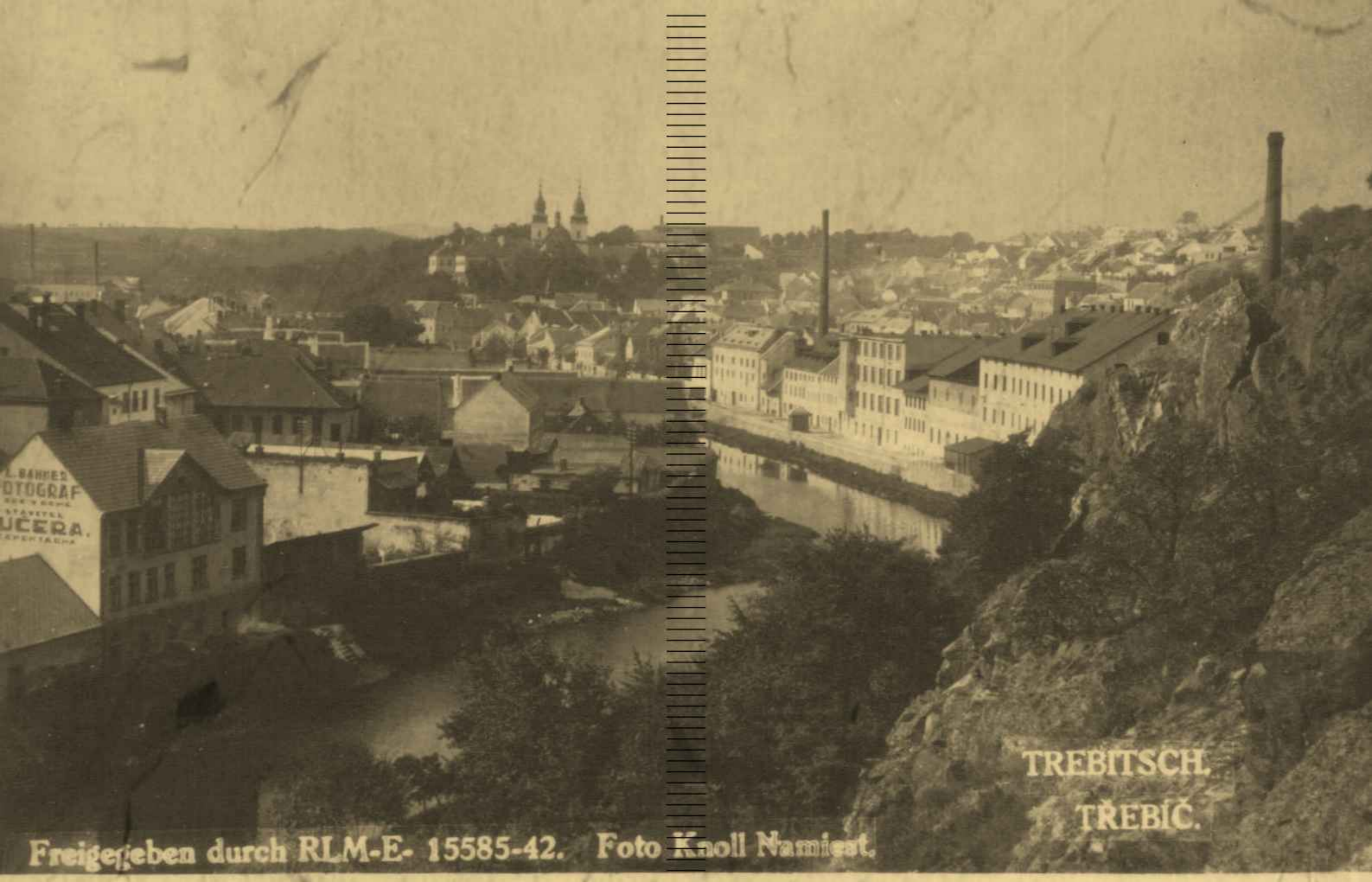

L. BÄNDER
FOTOGRAF
KONIGLICHE
KUNSTANSTALT
TREBITSCHE
KUNSTANSTALT

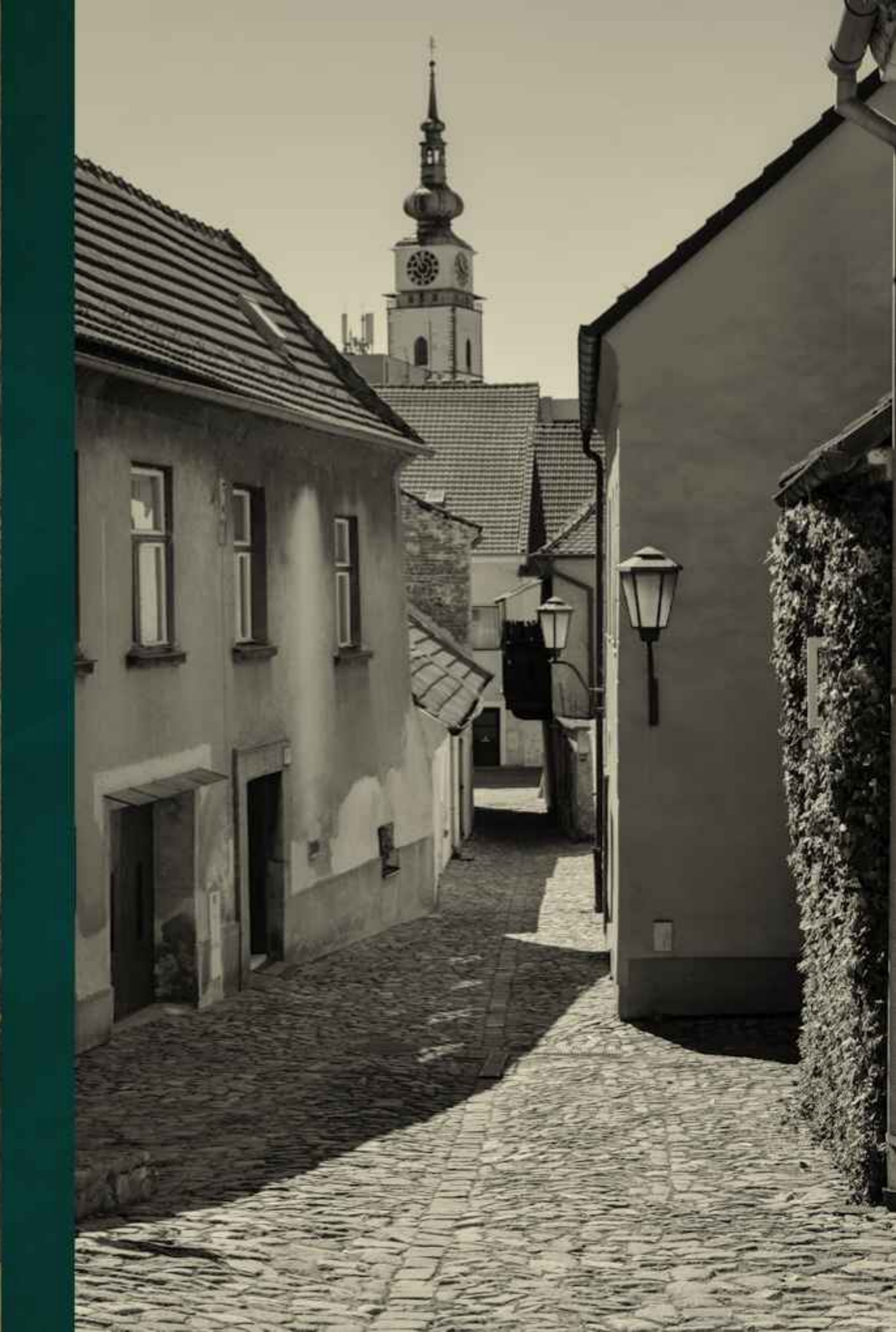
TREBITSCH.
TŘEBÍČ.

Freigegeben durch RLM-E- 15585-42. Foto Knoll Namiest.

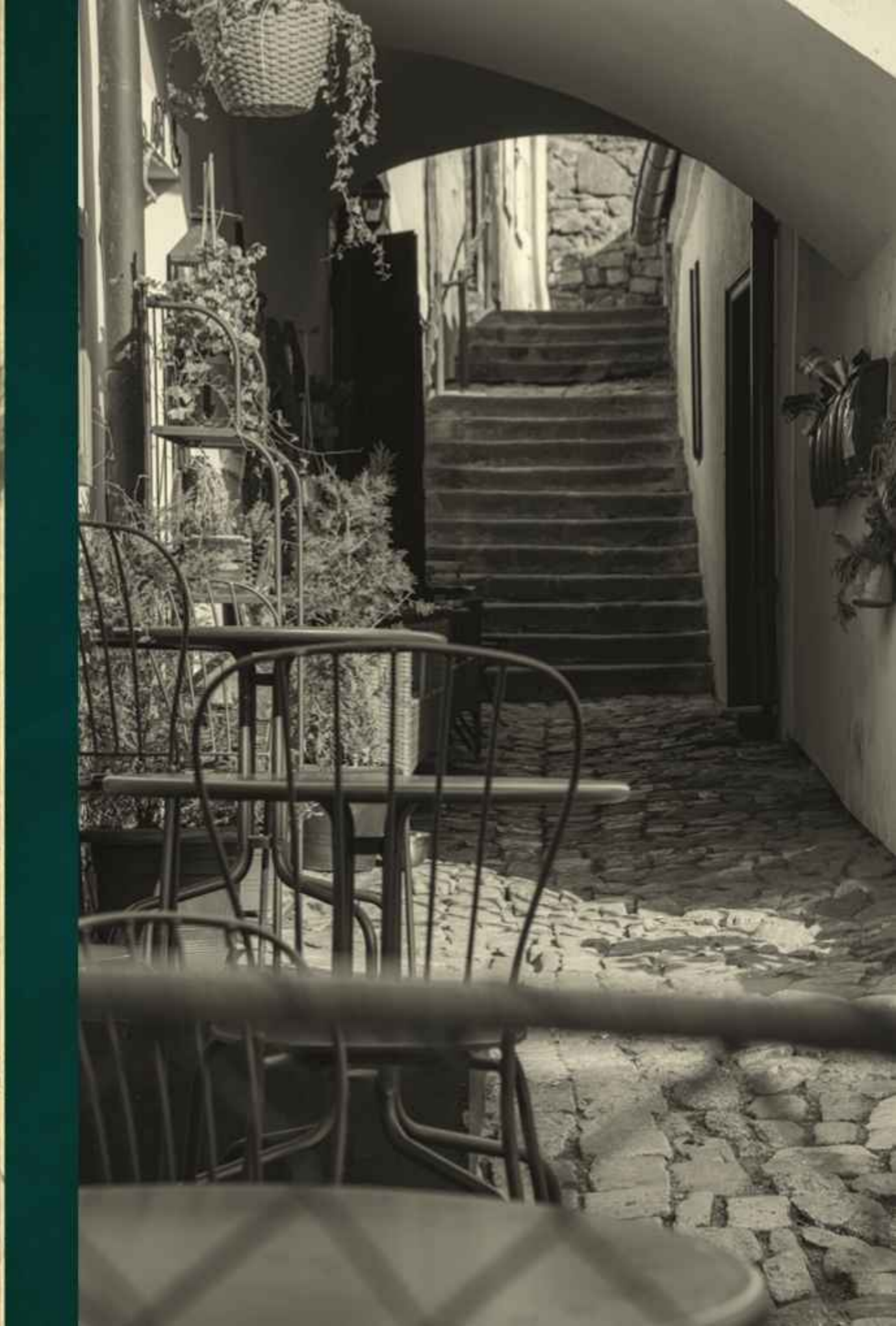

Třebíč

Vydalo Město Třebíč v roce 2023
u příležitosti 20. výročí zápisu
města Třebíče na Seznam
světového dědictví UNESCO

Design: Relative design, s.r.o.,
Jan Doněc

Foto: Pavel Heřman, Jakub Mertl,
Pavel Rybníček, Petr Ondráček,
fotografie archivu MěÚ Třebíč,
fotografie archivu Muzea Vysočiny
Třebíč, příspěvkové organizace

PODPORIL

Kraj Vysočina